

СИЛАБУС
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТА
ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ”

Лектор курсу			Богайчук Вадим Жоржевич, кандидат політичних наук, доцент		Контактна інформація лектора (e-mail), сторінка курсу на платформі ДН		e-mail: vbog222@ukr.net; сторінка курсу на платформі ДН		
Галузь знань			01 “Освіта/Педагогіка”		Рівень вищої освіти		другий (магістерський)		
Спеціальність			017 “Фізична культура і спорт”		Семестр		1-й, 2-й збір		
Освітня програма			“Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах – М”		Тип дисципліни		Обов’язкова		
Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:					Підсумковий контроль	Самостійна підготовка
			Лекцій	Семінарських та групових занять	Практичних занять				
	3	60	6	4	-		2	48	

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Взаємозв’язок у структурно-логічній схемі

Освітні компоненти, які передують вивченню		“Педагогіка вищої військової школи”.
Мета курсу:	навчити слухачів основам морально-психологічного забезпечення дій військ (сил); виховання у слухачів відданості Українському народу та Конституції України, вірності військовій присязі, внутрішньої переконаності в пріоритетності людського фактору та його морально-психологічного стану при розв’язанні бойових завдань; розвивати у слухачів управлінський, тактичний та психолого-педагогічний стилі мислення.	

Компетентності відповідно до освітньої програми

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК)	Hard-skills / Фахові компетентності (ФК)
ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 4. Здатність мотивувати людей до досягнення спільної мети. ЗК 12. Здатність використовувати технології і методики впливу на свідомість і психіку, морально-психологічний стан особового складу, застосовувати методи психодіагностики особистості та методи вивчення соціально-психологічних явищ у військових колективах для індивідуальної роботи з підлеглими, контролювати стан військової дисципліни особового складу, узагальнювати результати контролю і визначати заходи щодо усунення виявлених недоліків, формувати високий рівень патріотичних і моральних якостей у підпорядкованого особового складу.	

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 6. Демонструвати вміння міжособистісної комунікації та впливу на поведінку людини у різних суб’єктах сфери фізичної культури і спорту. ПРН 13. Розуміти етичні аспекти досліджень і застосовувати принципи дослідницької етики.
--

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тема, опис теми	Вид заняття	Оцінювання за тему	Форми і методи навчання/питання до самостійної роботи
<p>Тема 1. Морально-психологічне забезпечення діяльності військ (сил) у Збройних Силах України. Знати: основи морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України; особливості морально-психологічного забезпечення дій підрозділів військових частин Збройних Сил України; морально-психологічне забезпечення. Вміти: володіти основами морально-психологічного забезпечення бою та повсякденної діяльності військ (сил). Формування компетенцій: ЗК 1, ЗК-4, ЗК 12. Результати навчання: ПРН 6, ПРН 13. Рекомендовані джерела: 1-35.</p>	Лекція 1	15	Лекція-візуалізація, експрес-опитування слухачів
<p>Вміти: володіти основами морально-психологічного забезпечення бою та повсякденної діяльності військ (сил).</p>	Семинар 1		Доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусія за темою доповіді.
<p>Формування компетенцій: ЗК 1, ЗК-4, ЗК 12. Результати навчання: ПРН 6, ПРН 13. Рекомендовані джерела: 1-35.</p>	Лекція 2		Лекція-візуалізація, експрес-опитування слухачів
<p>Тема 2. Морально-психологічна адаптація та реадптація військовослужбовців під час підготовки до участі та участі у бойових діях. Знати: основи морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України; особливості морально-психологічного забезпечення дій підрозділів військових частин Збройних Сил України; морально-психологічне забезпечення. Вміти: володіти основами морально-психологічного забезпечення бою та повсякденної діяльності військ (сил). Формування компетенцій: ЗК 1, ЗК-4, ЗК 12. Результати навчання: ПРН 6, ПРН 13. Рекомендовані джерела: 1-35.</p>	Лекція 3	15	Лекція-візуалізація, експрес-опитування слухачів
<p>Вміти: володіти основами морально-психологічного забезпечення бою та повсякденної діяльності військ (сил). Формування компетенцій: ЗК 1, ЗК-4, ЗК 12. Результати навчання: ПРН 6, ПРН 13. Рекомендовані джерела: 1-35.</p>	Семинар 2		Доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусія за темою доповіді.
<p>Тема 1. Морально-психологічне забезпечення діяльності військ (сил) у Збройних Силах України. Тема 2. Морально-психологічна адаптація та реадптація військовослужбовців під час підготовки до участі та участі у бойових діях.</p>	Самостійна робота		<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи морально-психологічного забезпечення діяльності військ(сил) у Збройних Силах України. 2. Сутність та зміст морально-психологічного забезпечення. 3. Функціональні складові морально-психологічного забезпечення застосування підрозділів. 4. Досвід морально-психологічного забезпечення застосування підрозділів в АТО (ООС). 5. Морально-психологічне забезпечення службово-бойової діяльності військ (сил). 6. Морально-психологічне забезпечення підготовки та здійснення маршу підрозділу. 7. Морально-психологічне забезпечення загальновійськового бою підрозділу. 8. Організація індивідуально-виховної роботи в підрозділі. Оцінка морально-психологічного стану особового складу підрозділу. 9. Морально-психологічне забезпечення військової дисципліни.

			<p>10. Практика організації морально-психологічного впливу в арміях провідних країн світу.</p> <p>11. Морально-психологічне забезпечення діяльності військових підрозділів у Збройних Силах.</p> <p>12. Особливості адаптації військовослужбовців до бойових умов та їх реадaptaція до мирних умов.</p> <p>13. Негативні фактори бою та їх вплив на особистість військовослужбовця.</p> <p>14. Бойовий стрес та бойова психічна травма. Соціально-психологічне діагностування військовослужбовців.</p> <p>15. Психологічна підготовка особового складу підрозділу. Психологічна допомога в травмуючих ситуаціях.</p> <p>16. Практичне відпрацювання способів психологічної само та взаємодопомоги.</p> <p>17. Особливості проведення заходів психологічного відновлення особового складу підрозділу.</p> <p>18. Особливості організації заходів психологічної адаптації та реадaptaції особового складу підрозділу під час підготовки та участі у бойових діях</p>
--	--	--	--

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- мультимедійний проектор.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 04.01.2017 року № 4 “Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України”. – К. : РВВ ЦЗСД МО та ГШ ЗС України, 2017.
2. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 22.05.2017 №183 “Про затвердження Положення про структури морально-психологічного забезпечення у Збройних Силах України”. – К. : РВВ ЦЗСД МО та ГШ ЗС України, 2017.
3. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27.04.2018 року № 173 “Про затвердження Настанови з морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України”. – К.: Видання університету, 2018. ДСК Інв 17053.
4. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 29.04.2017 року № 153 “Про затвердження Інструкції з оцінювання морально-психологічного стану особового складу Збройних Сил України” (зі змінами, внесеними наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 16.08.2017 № 287). – К. : РВВ ЦЗСД МО та ГШ ЗС України, 2017.
5. Директива ГШ ЗС України від 07.07.2015 року № Д-11 ДСК “Про організацію морально-психологічного забезпечення у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил України під час проведення антитерористичної операції”
6. Морально-психологічне забезпечення підрозділів Збройних Сил України : підручник / [А. О. Кобзар, В. Т. Марценківський, П. М. Слюса-ренко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. – 496 с.
7. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : підручник : у 2 ч. Ч. 1. вид. 2-е, перероб. зі змін. та допов. / Н. А. Агаєв, В. Г. Дикун, В. С. Чорний та ін.; за заг. ред. В. В. Стасюка. Київ : ТОВ “7БЦ”, 2020. 755 с.
8. Морально-психологічне забезпечення у ЗС України : підручник: у 2 ч. Ч.ІІ / В. М. Вилко, В. Г. Дикун, С. Є. Талаур та ін./; за заг. ред.. В. В. Стасюка. – К. : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2017. – 306 с. Інв. № 47793.
9. Формалізовані документи з морально-психологічного забезпечення. навчальний посібник. / [В.Г.Дикун, С.І.Нехаєнко, С.Є.Талаур]; під керівництвом Стасюка В.В. – К.: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2018. – 83 с.

10. Алещенко В.І., Грицюк В.М., Морально-психологічне забезпечення застосування угруповань військ (сил) у ході антитерористичної операції. Методичні рекомендації командувачам, командирам, штабам та органам з морально-психологічного забезпечення угруповань військ (сил) – К.: НУОУ, 2015. – 21 с. Інв. № 16376.
11. Агаєв Н. А., Дикун В. Г., Стасюк В. В. Особливості організації морально-психологічного супроводу в арміях зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2020. 134 с.
12. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України : метод. рек. / Н. А. Агаєв та ін. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2016. 147 с.
13. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер з англ. – К. : Наш формат, 2017. – 1068 с.
14. Прикладні аспекти військової психології: навч. пос. / за заг. ред.. В.І. Осьодла. – К.: НУОУ, 2015. – 208 с.
15. Психологічна робота в частинах та з'єднаннях: метод. пос. / В.М. Невмержицький, В.І. Осьодло, О.Ф. Хміляр. – К.: НУОУ, 2010. – 96 с.
16. Психологія бою: посібник / Грицевич Т. Л., Гузенко І. М., Капінус О. С., Мацевко Т. М., Романишин А. М. / за ред. А. М. Романишина. – Львів : Видавництво «Астролябія», 2017. – 352 с.
17. Соціально-філософські та психологічні аспекти сучасних війн: монографія / Осьодло В.І., Будагьянц Л.М. — К.: Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 408 с.
18. Про затвердження Інструкції з організації психологічної декомпресії військовослужбовців Збройних Сил України : наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27.12.2018 р. № 462. Київ : РВВ ЦЗСД МО та ГШ ЗС України, 2018.
19. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій : метод. посіб. / З. Г. Кісарчук та ін. ; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ “Видавництво “Логос”, 2015. 207 с. Стрес-асоційовані розлади здоров'я в умовах збройного конфлікту : монографія / В. С. Гічун та ін. Дніпро : АКЦЕНТ ПП, 2019. 324 с.
20. Формування психологічної готовності військовослужбовців до виконання завдань в антитерористичній операції : метод. рекомендації. Краматорськ : Штаб АТО, 2017. 22 с.
21. Стасюк В.В. Психологія локальних війн та збройних конфліктів: [підручник] / Василь Васильович Стасюк. – К.: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2016. – 412 с.
22. Довідник випускника командно-штабного інституту застосування військ (сил). За заг. ред. А. В. Голованова. – К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2016. – 32 с. Інв. № 8326 .
23. Методичний порадище з питань морально-психологічного забезпечення для командирів військових частин (підрозділів) та військовослужбовців, які приймають участь в антитерористичній операції / під заг. ред. В. І. Осьодла. – К.: НУОУ, 2015. – 88 с.
24. Психологічна стійкість воїна. Зоран Комар. Київ 2017. – 184 с.
25. Про затвердження Положення про пункти психологічної допомоги у ЗС України : наказ Головнокомандувача ЗС України від 27.08.2020 № 99.
26. Психологічна оцінка суїцидального ризику у військовослужбовців”, методичний посібник, МОУ, НДЦГП, 2019 р.
27. Стандарт СТІ 000Г.22Л. Психологічна підготовка (навчальний курс), затверджений наказом Генерального штабу Збройних Сил України № 39 від 21.03.2019.
28. Стандарт СТІ 000А.22А. Психологічна підготовка (система індивідуальної підготовки) затверджений наказом Генерального штабу Збройних Сил України № 39 від 21.03.2019.
29. Стандарт ВП 1-00(58).01.01. Методичні рекомендації дії групи спостереження за суїцидальною поведінкою військовослужбовців.
30. Стандарт ВП 7-00(03).01. Методичні рекомендації з організації психологічної підготовки військовослужбовців ЗС України до перебування в умовах примусової ізоляції 2020.
31. STANAG 2564 - Перспективне збереження психічного здоров'я (Forwardmentalhealthcare).
32. STANAG 2565 – Психологічні поради для лідерів під час виконання бойових завдань.
33. STANAG 2566 – Попередження самогубств (Suicideprevention).
34. STANAG 2568 – Гострі стресові розлади (Acutestressdisorders).
35. STANAG 2569 – Психологічне управління потенційними травматичними подіями (Psychologicalmanagementofpotentialtraumaticevents).

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає роботу в колективі.

- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій, групових, семінарських і практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних та групових занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо слухач відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації слухач повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату слухач отримує за завдання 0 балів.
- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни слухач видаляється з заняття, за заняття отримує 0 балів.

КРИТЕРІЙ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання слухачем 30 балів у сукупності за всіма темами дисципліни

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	<i>Робота на заняттях, у т.ч.:</i>	
	• присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу)	за кожне відвідування 0,5 бала
	• участь у експрес-опитуванні	за кожну правильну відповідь 0,25 бала
	• доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді), підготовка реферату	за кожну презентацію (реферат) максимум 3 бали
	• усне опитування, тестування	за кожну правильну відповідь 0,5 бала
	• участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання	за кожну правильну відповідь 2 бали
	• участь у діловій грі	за кожну участь 1 бал
Додаткова оцінка	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах наукових робіт за спеціальністю, створення кейсів тощо.	максимальна оцінка – 10 балів
ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ (Залік)	Метою диференційованого заліку є контроль сформованості практичних навичок та загальних й фахових компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Диференційований залік проходить складається з трьох частин: теоретичної, методичної та практичної.	30 балів

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНУ

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка / запис в екзаменаційній відомості
90-100	Слухач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни, аналізувати та співставляти дані об'єктів діяльності фахівця на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Знає сучасні технології та методи з даної дисципліни. Під час проведення практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою, або слухач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в програмі навчальної дисципліни. Власні пропозиції слухача в оцінках і вирішенні практичних завдань підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав під час вивчення інших дисциплін, а також знання, набуті під час самостійного поглибленого вивчення питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.	Відмінно / А

80-89	Слухач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи з даної дисципліни. За час навчання під час проведення практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.	Достатній Забезпечує здобувачу вищої освіти самостійне вирішення основних практичних завдань в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті під час вивчення дисципліни.	Дуже добре / В
65-79	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати під час вирішення типових практичних завдань, однак допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та давати правильні відповіді при зміні результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях/ рішеннях/ розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення під час проведення практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.	Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом програми навчальної дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.	Добре / С
55-64	Слухач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою навчальної дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни	Задовільно / D
50-54	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі навчальної дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, слухач з труднощами пояснює правила вирішення практичних/розрахункових завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни	Достатньо / E
35-49	Слухач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни слухач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у нього відсутні.	Низький Не забезпечує практичної реалізації завдань, що формуються під час вивчення дисципліни.	Незадовільно з можливістю повторного складання) / FX <i>В залікову книжку не представляється</i>
1-34	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимог програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Слухач не допущений до здачі диференційованого заліку.	Незадовільний Слухач не підготовлений до самостійного вирішення завдань, які окреслює мета та завдання дисципліни	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням / F <i>В залікову книжку не представляється</i>